

SOKAK ÇOCUKLARI ÇALIŞTAYI RAPOR

Tarih: 27 Ocak 2012

Yer: Çankaya Üniversitesi (Öğretmenler Cad. No:14 Balgat / Ankara)

Düzenleyen: Güneydoğum Derneği

Destekleyen: Çankaya Üniversitesi

Sokak çocuğunu tanımlarken detaylara bakmak gerekebilir. Çocuğun kendi yaşadığı ortamlardan uzaklaşmış, aile denetiminden yoksun olarak, komşu ve mahalle denetiminden yoksun çalışmasıdır. Risk de buradadır zaten. Çocuk ihmal ve istismara uğrayacağı yer de burasıdır. Bu ticari de bir durumdur. Çocuk, bulunduğu yerde çalışmaz, ticaretin ve pahalılığın olduğu yerde çalışır. Kendinin ait olmadığı yerde çalışır. Sokaktaki çocuğun tanımını bu risklerle değerlendirmek gerekir.

1990'lı yıllarda büyük bir patlama oldu. Güneydoğudan büyük kentlere göç ile bu sorunda patlama yaşandı. Sokak çocuklarının sayısı şu an oldukça azaldı. 1997 yılından itibaren azalma oldu. Merkezlerin kurulması, kurumsal düzenlemeler, dernekler, belediyeler bu sorunun farkındalığını artırdı ama sorunu bitirilemedi. Sorunun kökenini çözmez sorunu ortadan kalkmıyor. Sayı çok azaldı ama bu çocuklar nereye gitti? Sayı azaldı ama sorun ortada duruyor. Bu çocuklar, uyuşturucuya ya da suça yönelip mi ortadan kayboldular?

Aile, okul, polis denetimi önemli. Ailenin denetiminden çıkınca çocuğun hangi ortamlarda, hangi arkadaşlarla olduğu denetlenmediğinde çocuklar eğitimin dışında kalınca, farklı denetim mekanizmaları çok marjinal kalıyor.

Aileler kente tutunamadı, çocuklar da arada yok oldu gitti. Oluşturulan çocuk merkezleri ne oldu, bilinmiyor. Denenmiş merkezler ve modellerin işlevini çok iyi gerçekleştirdiği söylenemez. Birçok merkez, tek çatı altında toplandı.

Sokak çocuğu ile ilgili yeni kavramlar çıktı ortaya. Taş atan çocuklar gibi.

Her kurum kendi işiyle ilgili yapması gerekenleri yaparsa bu iş çözülebilir. Kurumlar arası sistemlik ve koordinasyonsuzluk olabiliyor. Bir kurum yürütse ve diğer kurumlar destek verse bu sorun çözülebilir.

Okullarda şiddet var. Bununla kim uğraşacak? Sokakta yaşayan ve çalışan çocuklar açısından bu çok önemli bir konu, okulu bırakma ve devam etmeme sorunları var.

Toplum destekli polislik kapsamında okullara gidip şiddet, uyuşturucu vb. konularda çalışmalar, sunumlar yapılıyor. Aslında bu tür çalışmalarını Emniyet birimleri yerine okul sosyal hizmetinin yapması lazım.

Ancak her yerde şiddet var. Şiddeti illa fiziki şiddet değildir. Her türlü aşağılama, alay edilme de şiddet türüdür. Ne yazık ki üst sosyoekonomik düzeyde de var. Şiddet toplumun her yerinde var. Sokak çocukları şiddet ilişkisi var.

Sokakta çalışan çocukların ailelerine bilgisayar ve filtrelenmiş internet verilmeli.

Cezalandırma değil, rehabilitasyon tercih edilmeli. Aileye önem verilmeli. Çocuk sokaktaysa ailenin rolü vardır. Aileye yönelik ekonomik yönden destekleme yapılmalı, eğitim yönünden desteklenmeli. Bu eğitimi o ailelere verecek mekanizmaların oluşturulması gerekli. Ailelere yönelik eğitim verecek kurumlar oluşturulmalı. Gerekliyse ailelere iş eğitimi verilmeli. Aile üyelerine istihdam sağlanmalı. Gerekliyse aile suçlu bir ortam ise çocuğu o ortamdan çıkarmak gerekli. Bununla ilgili kanunlar çıkarılmalı. Bu kanunlar sert ve uygulanabilir olmalı, ondan önce sosyal devlet ilkesinin bütün ilkeleri yerine getirilmeli. Sokak çocukları uzun süre takip edilmeli.

Sosyal sorunların hepsi birbiriyle yakından ilişkilidir. Yoksulluk konuşurken çocuğu konuşuyoruz gibi sorunların kendi doğasında var olan bütünlüğünü göz ardı etmeden analiz etmek gerekir. Çocuk açısından da böyle yaklaşılmalı. Durum analizi yapmaya gerek yok, bu sorun biliniyor. Bu sorun var ve devam ediyor. Aile temelli sosyal yardımla bu iş çözülmedi. Sosyal Politikalar Bakanlığı adıyla bir şey olmaz. Sosyal Hizmetler ya da Refah dersiniz. Yapılanma doğru kurulmadı.

Çocuk Koruma Kanununa bakmak gerekir. Çocuk Koruma Kanunu'nu Çocuk ve Gençlik Kanunu olarak yeniden düzeltmek gerekir. Ailenin Korunmasına Dair yasanın da sadece aile içi şiddet değil, diğer tüm tehlikelerden korunması gerekir. Aile Danışma ve Toplum Merkezleri adıyla yeni bir yapılanmaya ihtiyaç var. Aile Sağlığı merkezleriyle mekan olarak da yakınlaştırmak ve koordinasyonu sağlamak gerekir. Çocuk ve Gençlik merkezlerini, sadece sokakta çalıştırılan çocuklara yönelik değil, koruyucu, önleyici çalışmalar yapmaları ve tüm çocukların merkezi olarak kurgulamak gerekir. Bu çocukların sokakta çalışmalarını ve suç işlemelerini neden yadırganıyor? İşin içinde mutlaka Milli Eğitim Bakanlığı olmalıdır.

Kurumsal hizmetlerin geliştirilmesi gerekli. Yine çocuklardan ÇOGEM sorumluymuş gibi algılanıyor, bununla birlikte ailenin ve sosyal çevrenin dahil olduğu vaka yönetimi yapılmamaktadır. Koordinasyonsuzluk ve eşgüdüksüzlük temel bir sorun.

Psikolojik tedavi olarak neler yapılabilir. Bu konuda psikologların da çogemlerde olması lazım. Dürtü kontrol bozukluğu var bu çocuklarda. Bu konuda müdahaleler yapılması lazım. Öfke kontrolü de yapılmalı. Hayır diyebilme ve kendilerini ortaya koyma eğitimleri yapılmalı. Stresle başa çıkma ve iletişim becerilerinin verilmesi lazım.

İlköğretim çağında bu çocuklar sokaklara yollandılar. Ne aile ne rehber öğretmen gördü.

Çocuğu sokağa iten başlıca sebepler:

- Çarpık kentleşme
- Gelir dağılımındaki dengesizlik
- Eğitimin değersiz görülmesi
- Aile içi parçalanma
- Göç eden ailelerin yaşadığı sıkıntılar
- Sokağın çekici yanları (özgürlük)
- Ailede çocuğa verilen değer
- Ailenin ruh sağlığı
- Eğitimsizlik (Ailenin)
- Çok çocuklu aile olması
- Aileye katkı yapması için çalışmaya zorlanması
- Aile içi şiddet
- Terör
- Ailenin yoksulluğu
- Ailenin yaşadığı çevre
- Ailenin ihmal ve istismarı

- Aile içinde madde bağımlılığı uyuşturucu ve alkol

Sokaktaki tehlikeler

- Her türlü istismara açıklar
- Okul eğitimi alamıyorlar
- Suç örgütlerine katılıyorlar
- Can güvenliği yok
- Madde bağımlılığı
- Sağlıksız yaşam
- Duygusal çöküntü

Öneriler

- Kurumlar arası işbirliğinin geliştirilmesi
- 5 Bakanlık arasında yapılan protokol'ün sahada uygulanması
- Yerel yönetimin konuya ilgi duyması
- Mülki idare amirlerinin konuya önem vermesi
- Etkin izleme sistemi
- Eğitimcilerin eğitilmesi
- Sosyal destek projelerinin yerelleşmesi
- Çocukların boş vaktini geçirebileceği sosyal evlerin kurulması
- Ailelerin güçlendirilmesi
- Evlilik öncesi eğitim verilmesi
- Sokaktaki çocuk ve ailesi birlikte ele alınmalı
- Sokakta çalışan çocukların sorunu polise ve sosyal hizmetler kurumuna yıkılmış, polis 3.-4. sırada çocuk ile temas edecek şekilde sistem çalışmalı
- Ulusal boyutta çocuk projeleri mali destek ile yapılmalı yürütülmeli
- Velisi olmayan 12 yaşından küçük çocukların tek başlarına seyahat etmemeleri.
- Çocuk koruma kanununda belirtilen hususların sahada uygulanmaması.
- Yönetmeliklerinin günümüzün koşullarına ayarlanması ve özellikle sahada çalışan personelin görüş ve önerilerinin dikkate alınarak güncellenmesi
- Çocuklara seminerler verilmesi
- MEB'nin diğer kurumlarla birlikte çalışarak okul terklerinin önlenmesi
- Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik öğretmenleri +imam+hemşire yerel halk bu insanlara daha yakın oluyor. Bu anahtar insan gücümüzü MEB mızın koordinasyonunda çalışmalarının desteklenmesi ve sürekliliğinin sağlanması.
- Bu alanda çalışan kurumlar arasında etkin bir koordinasyon sisteminin hayata geçirilmesi için "2011-2015 çocuk Koruma Hizmetlerinde Koordinasyon ve Strateji Belgesinde" öngörülen hedeflerin gerçekleştirilmesi için ilgili kuruluşların işbirliği
- Mobil ekipler tarafından tespit edilen sokakta yasayan ya da çalıştırılan çocukların Aile ve Sosyal politikalar bakanlığına bağlı kurumlarda koruma altına alınan çocuklardan ayrı tutulması gerekmektedir.
- Rehabilitasyon Merkezlerinin yaygınlaştırılması
 1. Farklı kategorideki çocuklara yönelik olarak farklı rehabilitasyon merkezlerinin kurulması ve farklı rehabilitasyon programlarının uygulanması
 2. çocuk Gençlik Merkezleri yaygınlaştırılması
 3. İstismara uğrayan çocuklar için kurulan merkezlerin (çocuk izleme merkezi) yaygınlaştırılması.
 4. Suca sürüklenen çocuklara yönelik ayrı bir Merkezin kurulması gerekmektedir.
 5. Madde bağımlılığını önleme ve bağımlısı çocukların tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerinin yaygınlaştırılması.
- Toplumsal farkındalığın ve bilincin artırılması için öğretim kurumlarının ve medyanın etkin olarak kullanılması.

- Tutuklu ve hükümlü çocuklar için yüksek güvenli tedavi ve rehabilitasyon merkezlerinin kurulması
-
- Sokakta çalıştırılan çocukların aileleri hakkında gerekli adli ve idari işlemlerin eksiksiz ve vakit geçirmeden yapılması
- Çocukları sokağa iten nedenlerin tespiti için büyük ölçekli bilimsel çalışmalar yapılmalıdır.

Çalıştay katılımcıları:

Öner Ergenç – 22. Dönem Siirt Mv. (Sokak Çocukları Komisyon Başkanı)

Nihat Eri – 22. Dönem Mardin Mv.

Mehmet Seyman - Ankara Vali Yardımcısı

Prof. Dr. Ziya Burhanettin GÜVENÇ – Çankaya Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. Mustafa Gündüz (Sosyolog) – Çukurova Ün. (Ady. eski Rektörü)

Prof. Dr. Sevil Atauz – Maltepe Üniversitesi

Prof. Dr. Uğur Öner - Çankaya Ün.

Prof. Dr. Kasım Karataş – Hacettepe Üniversitesi

Yrd.Doç.Dr. Gülbahar Baştuğ - Çankaya Üniversitesi - Psikoloji

Doç. Dr. Özkan Yıldız – Gaziantep Ün.

Dr. Ercüment Erbay – Hacettepe Ün.

İlker Haktankaçmaz (Daire Bşk) – İçişleri Bakanlığı

Mustafa Dernek (Uzman) –Ankara Behice Eren ÇOGEM

Aynur Oral (Tetkik Hakimi) - Adalet Bakanlığı

Süreyya Aydın (Sosyolog) – Sağlık Bakanlığı

İbrahim Akın (Şef) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

Lütfiye Karaduman (uzman) – Çalışma ve Sos. Güv. Bakan.

Mehmet Doğan (Uzman yrd.)– ÇSGB

Müge Ekici (Uzm. Öğr) Milli Eğitim Bakanlığı

Emin Eraslan (Daire Bşk) Aile ve Sos. Pol. Bakanlığı

Yalçın Köksal Demir (Uzman) Gençlik ve Spor Banaklığı

Özge Yavuz (Uzman Yrd.) GSB

Aziz Kaya (Müdür) - Ankara Büyükşehir Belediyesi

Fatih Hüsnü Berberoğlu (Müdür) – Emniyet Genel Müdürlüğü

Mehmet Ali Koçyiğit - EGM

İnci Özkan - EGM Çocuk Şb.

Ömür Saka (Müdür) - Antalya Emniyet Çocuk Şb.

Mustafa Kemal Kartay (Komiser)- Mardin Emniyet Çocuk Şb.

Mustafa Şen (Komiser) - Diyarbakır Emniyet Çocuk Şb.

Süleyman Elmas (Komiser) - Siirt Emniyet Çocuk Şb.

A. Kadir Köken (Polis memuru) – Siirt Emniyet Toplum Destek Şb.

Halil Dellal (Komiser) - Batman Emniyet

Memiş Gürhan (Müdür Yrd.) Ankara Emn. Çocuk Şb.

Dr. Serkan Tatıl - (Emniyet Amiri) Ankara Emn. Toplum Dest. Şb.

Dr. Ersin Karapazarlıoğlu (Müdür) Şırnak Emniyet Çocuk Şb.

Ziya Karakuş (Kom. Yrd.) Gaziantep Emniyet Çocuk Şb.

Dr. İbrahim Meşe (Müdür) – Şanlıurfa Emniyet Çocuk Şb.

Mehmet Salık (Komiser) - İzmir Emniyet

Dr. Murat Koçak (Müdür) İstanbul Emniyet Çocuk Şb.

İlker Cem Yıldırım – (Komiser) Adana Emniyet Toplum Destekli Şb.

Hüseyin Cüneydioğlu – (Emn.Müdürü) Mersin Emniyet Çocuk Şb.

Mustafa Çot – (Polis memuru) Adıyaman Emniyet Çocuk Şb.

İlhan Çolak (Müdür v.) – İzmir Alsancak Çocuk ve Genç. Merk.

Hayri Efe (Müdür) - Adıyaman Sosyal Hizmetler

Hasan K  c  klep   (  retmen) - Adıyaman Sosyal Hizmetler
  dem Talas Doğan (hemşire) - Adıyaman Sosyal Hizmetler
Ali AŐı (  retmen) - Adıyaman Erkek YetiŐtirme Yurdu
Serpil Ertekin (Uzman   rt) - MEB
Merve   zg  nl   (  renci) -   ankaya   n.